

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

доц. **Кобушко І.М.**

Сумський державний університет (Україна)

завідувач сектору представництва у Сумській області **Мосунов Б.О.**

Держспідприємництво України (Україна)

Розвиток та державна підтримка підприємництва в Україні здійснюється згідно Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні». Головними інструментами реалізації Закону є програми сприяння розвитку малого підприємництва.

Реалізація програм підтримки підприємництва передбачає широке коло заходів, спрямованих на покращення бізнес-клімату, а саме: 1) створення та розвиток системи фінансування кредитування підприємницької діяльності; 2) підтримку організаційного та матеріально-технічного забезпечення розвитку малого та середнього підприємництва; 3) сприяння впровадженню нових технологій, інновацій, енергозберігаючих технологій; 4) перепрофілювання підприємств на випуск продукції, яка користується платоспроможним попитом; 5) використання механізмів пільгової оренди нежитлових приміщень і державних виробничих потужностей малими та середніми підприємствами; 6) залучення малих і середніх підприємств до участі в державних і міських замовленнях на конкурсній основі; 7) стимулювання зовнішньоекономічної діяльності; 8) створення умов для добросовісної конкуренції; 9) надання інформаційної та науково-методичної підтримки підприємництва; 10) розвиток кластерів.

Однак на регіональному рівні існує декілька основних проблем, які характеризують виконання вимог Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні». По-перше, це низький рівень якості розробки програм, що обумовлений відсутністю критеріїв оцінки програм, відповідальних за їх реалізацію, механізму фінансування та чіткого уявлення про заходи програм та їх вплив на розвиток підприємництва. По-друге, підприємці не обізнані з напрямками підтримки підприємництва, не приймають участі на етапі розробки програм та оцінки якості їх виконання. По-третє, фінансування програм підтримки малого підприємництва здійснюється за залишковим принципом. Таким чином, механізм державної підтримки підприємництва на регіональному рівні, передбачений відповідним законом, перетворюється в формальність.

Аналіз програм розвитку малого та середнього бізнесу нами було проведено за такими напрямками:

- розробка концепції моніторингу регіональних програм підтримки підприємництва;
- проведення моніторингу якості та ефективності 24 обласних та 12 регіональних програм підтримки підприємництва в пілотних регіонах;
- громадське обговорення основних проблем підтримки підприємництва та пошук напрямків їх вирішення на основі програм підтримки підприємництва.

Аналіз програм розвитку підприємництва дозволив виявити п'ять основних проблем, які стримують розвиток малого та середнього бізнесу на регіональному рівні:

1. Проведення аналізу проблем малого та середнього бізнесу в основному відбувається без використання спеціальних методик аналізу, що призводить до отримання невідповідних даних.

2. Заходи в програмах розвитку дублюють вимоги Законів України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», «Про адміністративні послуги» та посадові інструкції державного службовця.

3. Розробка програм відбувається за відповідними шаблонами, а також за принципом

«зверху - вниз».

4. Більшість заходів у програмах розвитку підприємництва не мають чітко визначених джерел та обсягів фінансування, що унеможливило їх проведення.

5. При фінансуванні програм ігноруються рекомендації щодо їх фінансування в розмірі 0,5% від річних бюджетів (а це як мінімум 10 млн. на реалізацію програми). При «формальному» виконанні програм висвітлюються дані з інших джерел (гранти, кошти служби зайнятості тощо).

Для успішного розвитку програм підтримки підприємництва на регіональному рівні в сучасних умовах необхідно:

- ініціювати внесення змін до Закону України «Про державну підтримку малого та середнього бізнесу» щодо обов'язкового фінансування (захищена стаття бюджету) програм розвитку підприємництва в розмірі не менш 0,5 % від обсягу обласних бюджетів;

- здійснювати розробку програм за принципом «знизу - вгору» (районні, обласні, національна) при умові обов'язкової участі представників бізнес-асоціацій;

- передавати програми на погодження Держпідприємству України після їх детального моніторингу на наявність конкретних індикаторів, джерел та обсягів фінансування, заходів, що не дублюють вимоги Законів України;

- передати реалізацію заходів програми на основі аутсорсингу бізнес – асоціаціям, а функцію контролю закріпити за органами влади.

Реалізація економічного потенціалу малих та середніх підприємств потребує подальшої дерегуляції підприємницького середовища, а також розширення можливостей доступу підприємців до фінансових ресурсів.

Кобушко, І.М. Проблеми та перспективи розвитку малого та середнього підприємництва на регіональному рівні [Текст] / І.М. Кобушко, Б.О. Мосунов // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6–8 травня 2014 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.1. - С. 52-54.